

« zurück blättern vor »

KLOFTA subst. f. (m.), ab 1564; auch *klafta*, *klafter*, *klaftra*, *klater*, *klawt*, *klofa*, *kłofta*. **1)** ‘Holzklotz, Stück Holz, Holzscheit’ – ‘kawał drewna, polano, szczapa’: 1564 KwiatKsiąż K2v, SPXVI *Są też niktore dowćipy / iakoby ograniczone / a iako wprawiech mowią podobne klawtowi albo fkbie ziemie / ktore gdyż w infzych rzeczach mgle są / á wszakofz w iedney albo w drugiey rzeczy dostateczne bywaią.* o 1564 Maćz 72b, SPXVI *Discuneata ligna, Szczepy / klinem rozdarte drwá / Kloffty.* o 1567 BielSat N2, SPXVI *Ieśli fuchy czas będzie / będą ognie spore. Nie zágási go wodą / pod oną pałubą / Choćia ná to vderzy / kloftą z wierzchu Grubą.* o [LBel.] 1780 Włodek Sł, MAY *Kłofta – szczepa, Drzewo szczepane, albo do szczepiania.* – (SŁA), SPXVI, MAĆZ, CN, TR, L, SWIL (nieuz.), SW. **2)** ‘Längeneinheit, Raummaß, Flächemaß; Stapel von bestimmter Größe und Gestalt’ – ‘jednostka długości, objętości, powierzchni, sążeń; stos określonej wielkości i kształtu’: 1588 Calep 1133a, SPXVI *Ulna, Brachium – łokiec. [...] Est item mensurae nomen tantam habentis longitudinem, quantum complectuntur duo brachia utrinque extensa.* – *Klafta na dwufażeniach, ftos.* o vor 1902 SW *Klafta (drzewa).* o vor 1902 SW *Gałęzie poobcinaj i w klaftry pouktadaj.* – SPXVI, SW (gw.). o **Var:** *klafta* subst. f., 1588 Calep 1133a, SPXVI – SPXVI, SW (gw.); *klafter* subst. m., vor 1902 SW – nur SW (gw.); *klaftra* subst. f. – SW (gw.); *klater* subst. m. – SW (stp.); *klawt* subst. m., [hapax] 1564 KwiatKsiąż K2v, SPXVI – SPXVI, SW (stp.); *klofa* subst. f., [hapax] (†1575) 1595 Biel.M., SW – (SŁA), SW (stp.); *kłofta* subst. f., 1567 BielSat N2, SPXVI o [LBel.] 1776 Dudz 41, MAY – (SŁA), SPXVI, MAĆZ, CN, L, SWIL, SW; *kłofta* subst. f., [hapax] 1780 Włodek Sł, MAY – nur TR. o **Etym:** **1)** nhd. *Kluft* subst. f., ‘gespaltenes Holz, Holzscheit’, GRI. **2)** nhd. *Klafter* subst. f. (m. n.), ‘ein Längen- und Raummaß bes. für Holz’, GRI. o **Konk:** †*łatr*. o **Hom:** †*kluchta*. o **Der:** *klafetek* subst. m., zuerst geb. SW, nur für Inh. 1. o Für die Bedeutungsentwicklung ist von Inhalt 2 auszugehen: nhd. *klafter* bezeichnet auch eine Menge Scheitholz “nach der Klafter gemessen” und “in Klaftern aufgestellt” (GRIMM 11, 903 2.). Andererseits ist *kluffholz* (Danzig 1597), nd. *kluffholt*, sowohl ‘Scheitholz’ (GRIMM 11, 1261) als auch ‘Brennholz aus Scheiten bestehend’ (Preußen, Frisch 1.525, nach GRIMM 11, 1267 8.). Hinzu kommt noch amd. *des holzes kluft* ‘Holzklotz’ (ibid.), vgl. unseren Beleg von 1567. Dies erlaubt, die Vielfalt unserer Formen als eine Kontamination von nhd. *Klafter* und nhd. *Kluft* (*Kloft?*) anzusehen, wobei die Formen *klaftra* einerseits und *kłofta* andererseits die regelmäßigen Entsprechungen der deutschen Vorbilder sind.

« zurück blättern vor »